

ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ З ІСТОРІЇ ТРУДОВОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

seredovyshti zakladu vyshchoyi osvity u svitli suchasnykh vyklykiv [Digital competence of the teacher in the information and educational environment of the institution of higher education in the light of modern challenges]. *Bulletin of the Glukhiv National Pedagogical University named after Oleksandr Dovzhenko. Series: Pedagogical sciences*. Issue 53. pp. 100–106. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2023-3-53-100-106> (Accessed 25 Oct. 2024). [in Ukrainian].

12. Tsegelnyk, T., Zakharova, G. & Sylenko, Y. (2024). Potentsial zastosuvannya tsyfrovyykh tekhnolohiy v osviti n'omu seredovyshti ZVO pry pidhotovtsi maybutnoho pedahoha [The potential of using digital technologies in the educational environment of higher education institutions in the preparation of future teachers]. *Youth & market*, No. 5 (225). pp. 30–34. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.304926> (Accessed 25 Oct. 2024). [in Ukrainian].

13. Henseruk, H. (2019). Tsyfrova kompetentnist yak odna iz profesiyno znachushchykh kompetentnostey maybutnikh uchyteliv [Digital competence as one of the professionally significant competences of future teachers]. *Electronic*

scientific publication “OPEN EDUCATIONAL E-ENVIRONMENT OF MODERN UNIVERSITY”, No. 6. pp. 8–16. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019.6.816> (Accessed 25 Oct. 2024). [in Ukrainian].

14. Tolochko, S., Bordiug, N. & Knysh, I. (2020). Transversal competencies of innovative entrepreneurship professionals in lifelong education. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 6. No. 3. pp. 156–165. [in English].

15. Vyshkivska, V., Sylenko, Yu., Golikova, O., Tselhnyk, T. & Patlaichuk, O. (2024). Analysis of the Experience and Prospects of the Implementation of the Moodle Platform for the Organization of Distance Learning in Ukrainian Universities. *Environment. Technology. Resources. Proceedings of the 15th International Scientific and Practical Conference*. Vol. 2. Hosted by National Military University, Bulgaria; Rezekne Academy of Technologies, Faculty of Engineering, Latvia (June 27, 2024 – June 28, 2024). pp. 512–518. DOI: <https://doi.org/10.17770/etr2024vol2.8078> (Accessed 25 Oct. 2024). [in English].

Стаття надійшла до редакції 04.11.2024

УДК 378.011.3-051:62

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.316385>

Дмитро Кільдеров, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри технологічної освіти
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Анна Логвиненко, аспірант
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ З ІСТОРІЇ ТРУДОВОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті проведений аналітичний огляд фахової підготовки майбутніх учителів технологій в контексті вивчення історії трудового та професійного навчання. На підставі аналізу теоретичної та практичної підготовки вчителів запропоновано і проведено проектування структури та змісту вибіркового курсу з означеної проблематики. Проведено обґрунтування змісту цієї навчальної дисципліни як системотвірної ланки формування у студентів знань історії трудового і професійного навчання. Структуровано вивчення курсу, в якому передбачено у форматі двох змістових модулів, перший з яких “Історія становлення трудового та професійного навчання”, а другий – “Розвиток трудового та професійного навчання у період 1917 рік по даний час”.

Ключові слова: фахова підготовка; вчителі технологій; історія трудового навчання; професійна освіта; професійне навчання; технологічна освіта.

Табл. 1. Літ. 11.

Dmytro Kilderov, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Professor of the Technological Education Department,
Mykhaylo Drahomanov Ukrainian State University
Anna Logvinenko, Postgraduate Student,
Mykhaylo Drahomanov Ukrainian State University

FEATURES OF PROFESSIONAL TRAINING OF TECHNOLOGY TEACHERS IN THE HISTORY OF LABOUR AND VOCATIONAL EDUCATION

The article presents an analytical review of the professional training of future technology teachers in the context of studying the history of labour and vocational training. Based on the analysis of theoretical and practical training of teachers, the structure and content of an elective course on this issue are proposed and designed. The content of this discipline is substantiated as a systematic link in the formation of students' knowledge of the history of labour and vocational training. The study of the course is structured in the format of two content modules, the first of which is “History of the Formation of Labor and Vocational Training”, and the second is “Development of Labour and Vocational Training in the period from 1917 to the present”.

ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ З ІСТОРІЇ ТРУДОВОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

The problem of training technology teachers in the history of labor and vocational education is relevant due to a number of factors that affect vocational and technological education and must meet the current requirements of the labour history quality market. The successful formation of students' professional competencies largely depends on the level of the teacher's professional training, and his/her ability to integrate historical experience into the educational process and apply it to the present.

One of the key problems is the gap between traditional methods that have evolved historically and modern requirements for a competency-based approach that involves the development of practical, analytical, and creative skills in future teachers. In addition, a lack of attention to the historical aspects of professional training can lead to the loss of important knowledge and techniques that remain relevant to this day.

The purpose of the article is to provide an analytical review of the professional training of future technology teachers in the history of labour and vocational education, as well as to design the structure and content of an elective course in this area.

Keywords: vocational training; technology teachers; history of labour training; vocational education; vocational training; technology education.

Постановка проблеми. Підготовка вчителів технологій з історії трудового та професійного навчання є актуальною через низку чинників, які впливають на професійну та технологічну освіту і мають відповідати сучасним вимогам ринку якості історії праці. Успішне формування професійних компетентностей учнів значною мірою залежить від рівня фахової підготовки вчителя, його здатність інтегрувати історичний досвід у навчальний процес на сучасному етапі.

Однією з ключових проблем є розрив між традиційними методиками, що склалися історично, та сучасними вимогами до компетентнісного підходу, який передбачає розвиток у майбутніх педагогів практичних, аналітичних та творчих навичок. Крім того, недолік уваги до історичних аспектів професійної підготовки може призвести до втрати важливих знань і методик, які залишаються актуальними й донині.

Проблема виникає у необхідності сучасного підходу до підготовки вчителів технологій, поєднуючи історичний досвід і новітні максимально педагогічні інструменти, щоб відповідати потребам суспільства й розвитку ринку праці, сприяти гармонійному розвитку учнів та їхньому подальшому професійному становленню.

Аналіз основних джерел і публікацій. Етапи виникнення та розвитку теорії і практики трудового виховання та розвитку предметного трудового навчання в Україні досліджували В. Титаренко і А. Цина [7]. В. Жигір і О. Чернега [1] вивчають тенденції розвитку професійно-технічної, вищої та додаткової освіти, а розвиток технологічної освіти учнів в Україні на цьому етапі досліджує О. Коберник [3]. Історичному контексту становлення вітчизняної педагогіки життєтворчості особистості впродовж XVI–початку XX ст. присвячені наукові праці В. Мавріна [4]. Наукові статті О. Любар і В. Кременя базуються на історії української школи і педагогіки [2], а науковий доробок Ю. Руденко [6] присвячений розвитку теорії і практики формування в учнів наукового світогляду в історії педагогіки України.

Останні публікації про підготовку вчителів трудового та професійного навчання вказують на важливі аспекти і нові методики в цій галузі, також дослідники виділяють наявність формування методичних знань і вмінь студентів через лекції, практичні заняття та педагогічну практику. Особлива увага приділяють розробці курсів з методики викладання, де акцент робиться на творчій діяльності студентів та освітніх практичних навичок відображено у працях таких вчених, як Н. Ничкало, В. Кремень, А. Цина, М. Корець, О. Гурубара, В. Курок та інші. Аналіз останніх публікацій у сфері фахової підготовки вчителів технологій з історії трудового та професійного навчання показує зростання уваги до компетентнісного підходу, цифровізації освіти й інтеграції інноваційних технологій у навчальний процес.

Метою статті є аналітичний огляд фахової підготовки майбутніх учителів технологій з історії трудового та професійного навчання, а також проектуванню структури та змісту вибіркового курсу з цього напрямку.

Виклад основного матеріалу. Фахова підготовка вчителів технологій є складним і багатограним процесом, спрямованим на те, щоб забезпечити майбутніх педагогів знаннями, навичками та компетенціями, необхідними для ефективного викладання дисциплін, пов'язаних з трудовим і професійним навчанням. Така підготовка включає декілька важливих складових: теоретичне навчання, практичне застосування знань, розвиток педагогічних здібностей та інтеграцію інноваційних методик.

Перша складова фахової підготовки вчителів технологій включає оволодіння теоретичними знаннями, що є фундаментом для викладання, що забезпечує глибоке розуміння педагогічних концепцій, дидактичних основ та специфіки технологічної освіти. Цілеспрямовано майбутні вчителі не вивчають історію розвитку трудового навчання, щоб усвідомити еволюцію методики викладання від традиційних підходів до сучасних інтерактивних і проектних методів. Така основа необхідна педагогу для того, щоб інтегрувати класичні та інноваційні принципи навчання, формуючи зв'язок між історичним досвідом і сучасними практиками.

ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ З ІСТОРІЇ ТРУДОВОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Важливо також, щоб вчителі оволоділи методиками складання навчальних програм, адаптуючи їх до вікових особливостей учнів і потреб сучасної освіти. Теоретична частина забезпечує базу для розвитку педагогічних підходів, орієнтованих на розвиток творчого та критичного мислення учнів, що є невід'ємною частиною ефективного трудового навчання.

Практична підготовка та педагогічна практика є невід'ємною частиною навчання майбутніх педаго-

гів. У реалізації практичних аспектів навчання, таких як проведення майстер-класів, виконання проєктних робіт, участь у практичних заняттях та педагогічних практиках, студенти мають змогу не лише отримувати теоретичні знання, але й застосовувати їх на практиці. В таблиці 1 представлена різноманітність практичних аспектів підготовки та їх внесок у формування ключових компетенцій у майбутніх педагогів [1].

Таблиця 1

Практичні аспекти підготовки вчителів технологій та їх внесок у формування ключових компетенцій у майбутніх педагогів

Аспект практичної підготовки	Опис	Ключові компетенції
Майстер-класи	Організація та проведення навчальних заходів	Комунікаційні та організаційні навички
Проєктні роботи	Робота над реальними проблемами	Командна співпраця, критичне мислення
Практичні заняття	Експерименти з ефективними методами навчання	Інноваційний підхід, залучення здобувачів,
Педагогічна практика	Праця під наглядом досвідчених викладачів	Застосування теоретичних знань на практиці
Аналіз та оцінка	Аналіз навчальних ситуацій	Критичне мислення, прийняття рішень
Комунікація та взаємодія	Спілкування з учнями, колегами та батьками	Навички ефективної комунікації
Психологічні аспекти навчання	Знання психології розвитку здобувачів,	Розуміння потреб здобувачів, чуйність
Критичне мислення і рефлексія	Аналіз власних дій	Самостійність, саморозвиток
Інновації в навчанні	Використання новітніх технологій	Сучасні методи навчання, технологічна грамотність
Соціальна відповідальність	Усвідомлення ролі в суспільстві	Відповідальність за виховний процес

З-поміж аспектів практичної підготовки, що сприяють розвитку спеціальних навичок, які є критичними для успішної педагогічної діяльності, можна виділити такі:

1. Збалансований підхід. Практична підготовка охоплює широкий спектр методів і підходів, яка дає можливість студентам отримати всебічний досвід, що формує гнучкість у підходах до навчання та виховання учнів, допомагаючи адаптуватися до різних навчальних середовищ.

2. Інтеграція теорії і практики. Практичні заняття дають змогу студентам перевірити і виконати теоретичні знання у реальних умовах. Це створює міцний зв'язок між теорією та практикою, що забезпечує ефективність навчання.

3. Особистісний розвиток. Залучення до практичної діяльності сприяє особистісному зростанню студентів, допомагаючи їм розвивати впевненість у своїх силах і здатність до саморефлексії. Вони вчать керувати емоціями, працювати в стресових ситуаціях і приймати рішення.

4. Спільнота та підтримка. Педагогічна практика забезпечує поліпшення формування професійної спільноти серед студентів, коли вони мають

можливість поділитися досвідом, обмінюватися думками і підтримувати один одного в навчанні.

5. Сприяння інноваціям. Залучення до проєктної роботи та використання сучасних технологій стимулює креативність та інноваційний підхід у навчанні. Студенти опановують впровадженням нових ідей та рішень у свою практику.

6. Відповідальність за навчання. Студенти усвідомлюють зацікавленість своєю роллю у навчальному процесі, що формує почуття відповідальності за результати навчання своїх учнів, розуміючи, що їхнє навчання впливає на майбутнє молодого покоління.

Водночас у процесі теоретичної і практичної підготовки принагідно студенти отримують інформацію про історичні аспекти розвитку технологічної освіти.

Сучасна підготовка вчителів технологій з історії трудового та професійного навчання вимагає застосування інноваційних підходів. Викладачі повинні володіти методами інтерактивного навчання, використовувати інформаційно-комунікаційні технології, проводити заняття з використанням інтерактивних дощок, відеоматеріалів та спеціалізованого програмного забезпечення. Це уможливило зро-

бити процес навчання більш захопливим і наближеним до реальних умов виробничої діяльності.

Розв'язок цього питання потребує систематичного підходу, тут вбачається запровадження вибіркової навчальної дисципліни "Історія трудового та професійного навчання" для здобувачі освітнього рівня бакалавр, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014.10 Середня освіта (трудове навчання та технології), на вивчення якої відводиться 3 кредити ЕКТС 90 годин.

Основними завданнями вивчення дисципліни "Історія трудового та професійного навчання" є ознайомлення студентів з історією виникнення та розвитку основних педагогічних напрямів трудового і професійного навчання; вивчення й узагальнення педагогічного досвіду трудового і професійного навчання; забезпечення володіння системою методів порівняльно-історичних досліджень; сприяння розвитку дослідницької культури і творчих здібностей бакалаврів при проведенні порівняльно-історичних досліджень трудового і професійного навчання; розкриття сучасних тенденцій розвитку трудового та професійного навчання.

На вивчення цієї дисципліни, згідно з навчальною програмою запропоновано два змістові модулі. У першому – "Історія становлення та розвитку трудового та професійного навчання" – передбачено вивчення початку становлення та розвитку трудового навчання а також історію становлення трудового навчання як обов'язкового предмету.

Другий змістовий модуль "Розвиток трудового та професійного навчання у період 1917 рік – по теперішній час" охоплює вивчення: особливостей трудової підготовки в Україні у період 1917–1940 рр.); розвитку предметного трудового навчання в Україні у період 1945–1992 рр.; педагогічних поглядів на місце і роль трудового навчання в школі на початку 50-х рр. ХХ ст.; трудового та професійного навчання: технологічний підхід (з 1992 р. до сьогодні); зарубіжного досвіду трудового та професійного навчання учнівської молоді; шляхів модернізації технологічної та професійної освіти.

Вивчення кожного змістового модуля навчальної програми закінчується модульною контрольною роботою, яка становить набір тестових завдань та метою якої є виявлення рівня сформованості системи знань і вмінь у результаті вивчення дисципліни "Історія трудового та професійного навчання".

Дисципліна "Історія трудового та професійного навчання" відіграє важливу роль у підготовці вчителів технологій, оскільки вона формує їхнє розуміння еволюції освітніх систем, методів навчання та професійних стандартів. Основні аспекти впливу цієї дисципліни на підготовку вчителів технологій можна представити в кількох ключових напрямах:

- розуміння історичного контексту;
- формування професійної ідентичності;
- аналіз змін у професійних стандартах;
- методичні підходи до навчання;
- розвиток критичного мислення;
- підготовка до професійної орієнтації;
- взаємозв'язок освіти та суспільства.

Проаналізувавши навчальну програму, можна зробити висновок, що фахова підготовка вчителів технологій з історії трудового та професійного навчання має низку особливостей, які відображають специфіку цієї галузі. По-перше, важливо поєднувати теоретичні знання з практичними навичками, що дає змогу майбутнім педагогам ефективно впроваджувати ці знання в навчальний процес. Учителі повинні мати можливість аналізувати історичні етапи розвитку трудового навчання, розуміти основні тенденції та зміни в системі освіти, а також сучасні вимоги до професійних кадрів.

Висновки. Отже, підготовка вчителів технологій з історії трудового та професійного навчання має включати вивчення сучасних методів і технологій викладання, які сприяють розвитку критичного мислення, креативності та практичних навичок здобувачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жигір В.І., Чернега О.А. Професійна педагогіка: навч. посібник. Київ: Кондор, 2016. 336 с.
2. Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / Уклад. : О.О. Любар; За ред. В.Г. Кременя. Київ: Знання, 2005. 767 с.
3. Коберник О.М. Технологічна освіта учнів в Україні у ХХІ столітті. URL: https://rusnauka.com/13_NPN_2010/Pedagogica/66067.doc.htm
4. Маврін В. Витоки становлення педагогіки життєтворчості особистості у вітчизняній освіті (ХХІ – початок ХХ ст.). *Історико-педагогічний альманах*. 2017. № 1. С. 14–22.
5. Профтехосвіта України: ХХ століття : Енциклопед. вид. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти ; за ред. Н.Г. Ничкало. Київ, 2004. 876 с.
6. Руденко Ю.Д. Розвиток теорії і практики формування в учнів наукового світогляду в історії педагогіки України (1917–1941): дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01. 1994. 392 с.
10. Тигаренко В.М., Цина А.Ю. Історія трудового навчання в Україні : навч. посіб. Полтава : Астроя, 2021. 240 с.
11. Ткачук С.І., Коберник О.М. Основи теорії технологічної освіти : навчальний посібник. Умань : Видавничо-поліграфічний центр "Візаві", 2014. 304 с.

REFERENCES

1. Zhyhir, V.I. & Chernieha, O.A. (2016). *Profesiina pedahohika: navch. pos.* [Professional pedagogy: education manual]. Kyiv, 336 p. [in Ukrainian].
2. *Istoriia ukrainskoi shkoly i pedahohiky : khrestomatiiia* [History of Ukrainian school and pedagogy: a textbook]. O.O. Liubar; (Ed.). V.H. Kremen. Kyiv, 2005. 767 p. [in Ukrainian].

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА
В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКОЛАХ ЗАКОРДОННЯ**

3. Kobernyk, O.M. Tekhnolohichna osvita uchniv v Ukraini u XXI stolitti [Technological education of students in Ukraine in the 21st century]. Available at: https://rusnauka.com/13_NPN_2010/Pedagogica/66067.doc.htm [in Ukrainian].

4. Mavrin, V. (2017). Vytoky stanovlennia pedahohiky zhyttietvorchosti osobystosti u vitchyzniani osviti (XVI – pochatok XX st.). [The origins of the formation of the pedagogy of life creativity of the individual in domestic education (XVI – beginning of the XX century)]. *Historical and pedagogical almanac*. No. 1. pp. 14–22. [in Ukrainian].

5. Proftekhosvita Ukrainy: XX stolittia: Entsykloped. vyd. [Vocational education of Ukraine: 20th century: Encyclopedia. view.]. APN of Ukraine. Institute of Pedagogy and Psychology Prof. education; Under the editorship N.G. Nychkalo. Kyiv, 2004. 876 p. [in Ukrainian].

6. Rudenko, Yu.D. (1994). Rozvytok teorii i praktyky formuvannia v uchniv naukovoho svitohliadu v istorii pedahohiky Ukrainy (1917–1941) [The development of the theory and practice of forming a scientific outlook in students in the history of pedagogy in Ukraine (1917–1941)]. *Doctor's thesis*. 392 p. [in Ukrainian].

10. Tytarenko, V.M. & Tsyna, A.Iu. (2021). Istoriia trudovoho navchannia v Ukraini : navch. posib. [History of labor training in Ukraine: training. manual]. Poltava, 240 p. [in Ukrainian].

11. Tkachuk, S.I. & Kobernyk, O.M. (2014). Osnovy teorii tekhnolohichnoi osvity : navchalnyi posibnyk [Basics of the theory of technological education: a study guide]. Uman, 304 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 07.11.2024

УДК 613.88:37.011.33]373:005.336.4-047.22

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.316390>

*Лариса Сливка, доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ
ТА ЮНАЦТВА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКОЛАХ ЗАКОРДОННЯ**

Дослідження присвячено висвітленню низки теоретичних положень і напрямів практичної реалізації статевого виховання учнів у школах держав європейського континенту. Схарактеризовано чинники, які актуалізують проблему статевого виховання дітей та юнацтва. Відзначено ефективність програм статевого виховання учнів, які впроваджують в освітній процес закладів загальної середньої освіти. Представлено назви базових документів щодо проектування змісту, методів і форм статевого виховання, як-от: “Стандарти статевої освіти в Європі”, “Основи комплексної статевої освіти”, “Керівництво з розробки політики в галузі статевої і репродуктивних прав молодих людей у Європі”, “Технічне керівництво зі статевої освіти” та ін. Встановлено, що європейські учні й практики розрізняють три моделі статевого виховання – ристриктивну, пермісивну, модель під назвою “золота середина”. Констатовано, що жодна з них не є ані гіршою, ані кращою за інші.

***Ключові слова:** діти та юнацтво; загальноосвітні школи; закордонний досвід; програми статевого виховання; статево виховання.*

Лім. 15.

*Larysa Slyvka, Doctor of Sciences (Pedagogy), Associate Professor,
Professor of the Primary Education and Educational Innovations Department,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*

**SOME ASPECTS OF THE PROBLEM OF SEX EDUCATION OF CHILDREN AND YOUTH IN
SECONDARY SCHOOLS ABROAD**

The article highlights a number of theoretical provisions and some areas of practical implementation of sexual education of students in schools abroad. The factors that actualize the problem of sexual education of children and youth are characterized. It was established that the progress of sex education abroad has not yet become a subject of systematic study by Ukrainian scientists. The definitions of sex education declared by UNESCO documents have been announced. It was determined that sex education programs implemented in European countries are quite effective: appropriate school classes either delay the beginning of the “sexual life” of students or make it more orderly, students involved in the programs realize their own sex life is less risky than their “uneducated” peers. The names of the basic documents regarding the design of the content of sexual education are presented, such as: “Standards of sexuality education in Europe”, “Fundamentals of comprehensive sexuality education”, “Guidelines for the development of policies in the field of sexual and reproductive rights of young people in Europe”, “Technical guidance on sex education” and others. It was noted that, in general, in the works of foreign scientists, the goal of sexual education is not broadcast as a prohibition of sexual relations, and how to reduce the risk of sexually transmitted diseases through the formation of a culture of relationships between the sexes and human relations. It has been established that in the states of the European continent, it is customary to distinguish between three models of sexual education, each of which embodies the corresponding types of moral attitudes regarding sexuality, namely: restrictive (repressive, restrictive and